

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 lipca 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zobowiązał K. K. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z tytułu renty rodzinnej za okres od 1 października 2014 roku do 31 sierpnia 2015 roku, od 1 października 2015 roku do 31 października 2015 roku, od 1 grudnia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku oraz od 1 lutego 2016 roku do 31 marca 2016 roku w kwocie 18.885,50 zł (w tym dodatek sierocy w wysokości 5.856,64 zł) oraz odsetki za okres od 7 października 2014 roku do 22 lipca 2016 roku w wysokości 1670,63 zł.

(decyzja z dnia 22 lipca 2016 roku k. 134 - 134 odwrót akt ZUS)

W dniu 15 września 2016 roku od powyższej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Łodzi, za pośrednictwem profesjonalnego pełnomocnika, złożyła K. K., zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej uchylenie oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Odwołująca się podniosła, że we wskazany w decyzji okresie kontynuowała naukę.

(odwołanie z dnia 15 września 2016 roku k. 2-4).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując w uzasadnieniu, że wnioskodawczyni rentę miała przyznaną do 31 stycznia 2017 roku, bo w dniu 21 stycznia 2016 roku złożyła zaświadczenie o kontynuowaniu nauki w Studium Policealnym (...). W dniu 29 stycznia 2016 roku organ rentowy zwrócił się do wcześniejszego miejsca nauki - Studium Policealnego (...) w Ł. o potwierdzenie faktu pobierania nauki. Pismem z dnia 12 lutego 2016 roku Studium poinformowało, że wnioskodawczym od 1 września 2015 roku rozpoczęła naukę w studium nie uczęszczała na zajęcia, nie oddawała prac.

(o dpowiedź na odwołanie z dnia 14 października 2016 roku k. 8 - 9)

Na rozprawie w dniu 5 grudnia 2017 roku, bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku, pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołanie natomiast pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania.

(stanowiska stron – e- protokół z rozprawy z 5 grudnia 2016 roku 00:19:21 – 00:22:44 – płyta CD k. 151)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. K. urodziła się w dniu (...).

(okoliczność bezsporna, odpis skrócony aktu urodzenia k. 43 odwrót akt ZUS).

Jest córką U. K. oraz S. K., który zmarł w dniu 6 lipca 1995 roku.

(okoliczność bezsporna, a nadto: wniosek o rentę rodzinną – k. 1 akt ZUS)

Decyzją z dnia 28 lutego 2001 roku renta rodzinna została przyznana do podziału na 2 części na rzecz uprawnionych: U. i K. K.

(decyzja z dnia 28 lutego 2001 roku k. 5 akt ZUS).

Kolejne decyzje organu rentowego dotyczyły podjęcia wypłaty renty, waloryzacji renty, wznowienia wypłaty renty.

(decyzje – k.6, 7, 8, 9, 10, 15,16, ,22 akt ZUS)

Decyzją z dnia 10 listopada 2006 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał wnioskodawczyni K. K. dodatek dla sieroty zupełnej.

(decyzja z dnia 10 listopada 2006 roku k. 26 akt ZUS).

Kolejne decyzje organu rentowego dotyczyły podjęcia wypłaty renty, waloryzacji renty, wznowienia wypłaty renty.

(decyzje – k. 28, 29, 30, 36, 37, 38, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 60, 70, 80, 85, 90, 94 akt ZUS)

W dniu 1 sierpnia 2013 roku wnioskodawczyni zawarła umowę o świadczenie usług pedagogicznych z Studium Policealnym (...) o specjalności AGROTURYSTYKA w Ł. przy ulicy (...). Piłsudskiego 135. Słuchaczem tego studium była **od dnia 1 września 2013 roku do dnia 21 września 2014 roku**. Z dniem 21 września 2014 roku została wykreślona z listy słuchaczy szkoły, ponieważ zrezygnowała z nauki we wskazanej jednostce.

(zaświadczenie z dnia 20 lutego 2014 roku k. 103 akt ZUS, pismo z dnia 15 lutego 2016 roku k. 114 akt ZUS, umowa o świadczenie usług pedagogicznych z dnia 1 sierpnia 2013 roku k. 38 - 38 odwrót, dowód wpłaty z dnia 19 lutego 2014 roku k. 43, dziennik zajęć za okres od 1 września 2013 roku do 31 stycznia 2014 roku k. 48, zestawienie ocen za semestr I k. 48, dziennik zajęć za okres od 1 lutego 2014 roku do 30 czerwca 2014 roku k. 47, zestawienie ocen za semestr I k. 47, zeznania świadka G. J. e - protokół z dnia 12 września 2017 roku 00:05:42 - 00:24:03 - płyta CD k. 71, zeznania świadka G. K. e - protokół z dnia 12 września 2017 roku 00:29:23 - 00:38:38 - płyta CD k. 71, księga uczniów k. 96, arkusz ocen k. 98- 100)

W dniu 21 lutego 2014 roku wnioskodawczyni złożyła wniosek o dalszą wypłatę renty rodzinnej załączając zaświadczenie z dnia 20 lutego 2014 roku z którego wynikało, że od dnia 1 września 2013 roku jest słuchaczem Studium Policealnego o specjalności AGROTURYSTYKA w Ł.. W roku szkolnym 2013/2014 uczęszcza do klasy pierwszej, semestr pierwszy. Programowo nauka potrwa do 31 stycznia 2016 roku.

(wniosek z dnia 21 lutego 2014 roku k. 102 akt ZUS, zaświadczenie z dnia 20 lutego 2014 roku k. 103 akt ZUS)

Decyzją z dnia 3 marca 2014 roku, po rozpatrzeniu wniosku K. K. z dnia 21 lutego 2014 roku, organ rentowy podjął wypłatę renty rodzinnej wraz z dodatkiem dla sieroty zupełnej w kwocie 895,29 zł w okresie od 1 kwietnia 2014 roku do 31 stycznia 2016 roku.

(decyzja z dnia 3 marca 2014 roku k. 105 - 105 odwrót akt ZUS)

W okresie od dnia **1 października 2014 roku do dnia 31 sierpnia 2015 roku** K. K. nie kontynuowała nauki w Studium Policealnym (...) w Ł..

(wydruk z programu (...) za okres od 1 września 2014 roku do 31 sierpnia 2015 roku k. 75, 77, 81 – 92; zeznania świadka G. J. e - protokół z dnia 12 września 2017 roku 00:05:42 - 00:24:03 - płyta CD k. 71, zeznania świadka G. K. e - protokół z dnia 12 września 2017 roku 00:29:23 - 00:38:38 - płyta CD k. 71, księga uczniów k. 96, arkusz ocen k. 98)

W okresie od dnia **1 września 2015 roku do dnia 14 marca 2016 roku** wnioskodawczyni ponownie zapisała się do szkoły i była słuchaczką Studium Policealnego (...) w Ł., al. (...). W dniu 14 marca 2016 roku poinformowała, że rozpoczyna naukę w innej szkole. W tym samym dniu została skreślona z listy słuchaczy Studium Policealne (...) w Ł.. W dniu 21 marca 2016 roku odebrała dokumenty z szkoły celem dostarczenia ich do innej placówki.

(pismo z dnia 17 marca 2016 roku k. 118 akt ZUS, umowa o świadczenie usług pedagogicznych z dnia 31 sierpnia 2015 roku k. 39 - 39 odwrót, zeznania świadka G. J. e - protokół z dnia 12 września 2017 roku 00:05:42 - 00:24:03 - płyta CD k. 71, zeznania świadka G. K. e - protokół z dnia 12 września 2017 roku 00:29:23 - 00:38:38 - płyta CD k. 71, księga uczniów k. 97, arkusz ocen k. 101 - 103, zeznania wnioskodawczyni e - protokół z dnia 5 grudnia 2017 roku 00:05:20 - 00:18:30 - płyta CD k. 151)

Program nauczania w Studium Policealnym (...) w Ł., obejmował następujące przedmioty:

- „Podstawy turystyki” wnioskodawczyni uczestniczyła w zajęciach w dniach: 20 września 2015 roku, 15 listopada 2015 roku, 31 stycznia 2016 roku. Nie uczestniczyła w zajęciach w dniach: 27 września 2015 roku, 4 października 2015 roku, 5 grudnia 2015 roku, 6 grudnia 2015 roku, 16 stycznia 2016 roku. Obowiązujących prac semestralnych nie wykonała. Do egzaminu semestralnego nie przystąpiła. Nie była klasyfikowana z tego przedmiotu;

- „Produkcja rolnicza” K. K. uczestniczyła w następujących zajęciach w dniach: 19 września 2015 roku, 26 września 2015 roku, 3 października 2015 roku, 14 listopada 2015 roku, 30 stycznia 2016 roku. Natomiast nie uczestniczyła w zajęciach w dniach: 4 października 2015 roku, 29 listopada 2015 roku, 5 grudnia 2015 roku, 20 grudnia 2015 roku, 16 stycznia 2016 roku. Z tego przedmiotu wywiązała się z obowiązków słuchaczki i otrzymała ocenę dostateczną za semestr;

- (...) turystyczna” uczestniczyła w zajęciach w dniach: 20 września 2015 roku, 15 listopada 2015 roku, 17 stycznia 2016 roku, 31 stycznia 2016 roku. Nie uczestniczyła w zajęciach w dniach: 18 października 2015 roku, 6 grudnia 2015 roku. K. K. nie wywiązała się z obowiązków słuchaczki odnośnie prac semestralnych i egzaminu. Dlatego z tego przedmiotu nie mogła być klasyfikowana;

- „Prowadzenie produkcji rolniczej” wnioskodawczyni była obecna na zajęciach w dniach: 19 września 2015 roku, 3 października 2015 roku, 14 listopada 2015 roku, 17 stycznia 2016 roku, 30 stycznia 2016 roku, 31 stycznia 2016 roku. Natomiast nie była obecna na zajęciach w dniach: 26 września 2015 roku, 4 października 2015 roku, 28 listopada 2015 roku, 29 listopada 2015 roku, 6 grudnia 2015 roku, 20 grudnia 2015 roku. Prace kontrolne K. K. wykonała, egzamin zdała i uzyskała ocenę dobrą z tego przedmiotu;

- „Usługi noclegowe” wnioskodawczyni uczestniczyła w następujących zajęciach w dniach: 20 września 2015 roku, 14 listopada 2015 roku, 15 listopada 2015 roku. Natomiast nie uczestniczyła w zajęciach w dniach: 27 września 2015 roku, 4 października 2015 roku, 5 grudnia 2015 roku, 6 grudnia 2015 roku i 16 stycznia 2016 roku. Z tego przedmiotu nie zaliczyła prac semestralnych, nie przystąpiła do egzaminu semestralnego, a tym samym, nie mogła być klasyfikowana z tego przedmiotu.

Co do semestru letniego roku szkolnego 2015/2016 K. K. z trzech przedmiotów była nieklasyfikowana, a tym samym, nie zaliczyła semestru.

(pismo z dnia 17 marca 2016 roku k. 118 akt ZUS, dowód wpłaty z dnia 15 listopada 2015 roku i z dnia 20 grudnia 2015 roku k. 5 oraz dowód wpłaty z dnia 21 marca 2016 roku, z dnia 21 stycznia 2016 roku k. 6, pismo z dnia 18 stycznia 2017 roku k. 22 - 23, umowa o świadczenie usług pedagogicznych z dnia 31 sierpnia 2015 roku k.39 - 39 odwrót, dziennik zajęć za okres od 1 września 2015 roku do 31 stycznia 2016 roku k. 49, zestawienie ocen za semestr I k. 49, zeznania świadka G. J. e - protokół z dnia 12 września 2017 roku 00:05:42 - 00:24:03 - płyta CD k. 71, zeznania świadka G. K. e - protokół z dnia 12 września 2017 roku 00:29:23 - 00:38:38 - płyta CD k. 71, księga uczniów k. 97, arkusz ocen k. 101 - 103)

Słuchacze Studium Policealnego (...) w Ł. są zgłaszani do Urzędu Miasta raz w miesiącu za pośrednictwem programu internetowego w celu otrzymania dotacji. W przypadku skreślenia ucznia przez dyrektora szkoły informacja ta zgłaszana jest również do Urzędu Miasta.

(zeznania świadka G. J. e - protokół z dnia 12 września 2017 roku 00:05:42 - 00:24:03 - płyta CD k. 71)

Urząd Miasta przyznał Studium Policealnemu (...) w Ł. dotację na ucznia K. K. w następujących miesiącach:

- we wrześniu 2014 roku;

- we wrześniu 2015 roku.

(wydruk z programu (...) za okres od 1 września 2014 roku do 30 września 2015 roku k. 75 - 92)

W miesiącu lutym 2016 roku i marcu 2016 roku wnioskodawczyni nie była obecna na żadnych zajęciach dydaktycznych, ponieważ nie miała z kim zostawić dziecka.

(pismo z dnia 27 czerwca 2016 roku k. 129 akt ZUS, zeznania wnioskodawczyni e - protokół z dnia 5 grudnia 2017 roku 00:05:20 - 00:18:30 - płyta CD k. 151)

W dniu 21 stycznia 2016 roku wnioskodawczyni złożyła wniosek o dalszą wypłatę renty rodzinnej załączając zaświadczenie z dnia 19 stycznia 2016 roku z którego wynikało, że od dnia 1 września 2015 roku jest słuchaczem Studium Policealnego (...) Ł.. W roku szkolnym 2015/2016 K. K. uczęszczała na semestr pierwszy. Program nauki miał potrwać do 31 sierpnia 2017 roku.

(wniosek z dnia 21 stycznia 2016 roku k. 107 - 107 odwrot akt ZUS, zaświadczenie z dnia 19 stycznia 2016 roku k. 108 akt ZUS)

Decyzją z dnia 1 lutego 2016 roku, po rozpatrzeniu wniosku K. K. z dnia 21 stycznia 2016 roku, organ rentowy podjął wypłatę renty rodzinnej wraz z dodatkiem dla sieroty zupełnej w kwocie 1148,47 zł w okresie od 1 lutego 2016 roku do 31 sierpnia 2017 roku.

(decyzja z dnia 1 lutego 2016 roku k. 110 - 111 akt ZUS)

Decyzją z dnia 23 marca 2016 roku po rozpatrzeniu wniosku wnioskodawczyni z dnia 17 marca 2016 roku organ rentowy wstrzymał wypłatę renty rodzinnej dla K. K. od dnia 1 kwietnia 2016 roku.

(decyzja z dnia 23 marca 2016 roku k.120- 121 odwrot akt ZUS).

W okresie od dnia 23 marca 2016 roku do sierpnia 2016 roku wnioskodawczyni była słuchaczką Publicznej Zaocznej Policealnej Szkoły (...) Ł..

(zaświadczenie z dnia 1 kwietnia 2016 roku k. 123 akt ZUS, zeznania wnioskodawczyni e - protokół z dnia 5 grudnia 2017 roku 00:05:20 - 00:18:30 - płyta CD k. 151)

W dniu 1 kwietnia 2016 roku wnioskodawczyni złożyła wniosek o dalszą wypłatę renty rodzinnej załączając zaświadczenie z dnia 1 kwietnia 2016 roku z którego wynikało, że od dnia 23 marca 2016 roku jest słuchaczką Publicznej Zaocznej Policealnej Szkoły (...) Ł. na semestrze pierwszym w roku szkolnym 2015/2016. Przewidywany termin zakończenia nauki - styczeń 2018 roku.

(wniosek z dnia 1 kwietnia 2016 roku k. 122 akt ZUS, zaświadczenie z dnia 1 kwietnia 2016 roku k. 123 akt ZUS)

Decyzją z dnia 8 kwietnia 2016 roku po rozpatrzeniu wniosku wnioskodawczyni z dnia 1 kwietnia 2016 roku organ rentowy wznowił wypłatę renty rodzinnej wraz z dodatkiem dla sieroty zupełnej w kwocie 1.151,33 zł w okresie od 1 maja 2016 roku do 31 stycznia 2018 roku.

(decyzja z dnia 8 kwietnia 2016 roku k. 125 - 126 odwrot akt ZUS)

Obecnie wnioskodawczyni ***od września 2016 roku jest uczniem w Centrum (...) w Ł..***

(zeznania wnioskodawczyni e - protokół z dnia 5 grudnia 2017 roku 00:05:20 - 00:18:30 - płyta CD k. 151)

Zaskarżoną decyzją z dnia 22 lipca 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zobowiązał K. K. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z tytułu renty rodzinnej za okres od 1 października 2014 roku do 31 sierpnia 2015 roku, od 1 października 2015 roku do 31 października 2015 roku, od 1 grudnia 2015 roku do 31 grudnia 2015

roku oraz od 1 lutego 2016 roku do 31 marca 2016 roku w kwocie 18.885 zł 50 gr. (w tym dodatek sierocy w wysokości 5.856,64 zł) oraz odsetki za okres od 7 października 2014 roku do 22 lipca 2016 roku w wysokości 1670,63 zł.

(decyzja z dnia 22 lipca 2016 roku k. 134 - 134 odwrót akt ZUS)

Decyzją z dnia 21 sierpnia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zmienił sporną decyzję w ten sposób, że zobowiązał K. K. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z tytułu renty rodzinnej za okres od 1 października 2014 roku do 31 sierpnia 2015 roku, od 1 grudnia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku oraz od 1 lutego 2016 roku do 31 marca 2016 roku w kwocie 17.613,79 zł (w tym dodatek sierocy w wysokości 5.465,64 zł) oraz odsetki za okres od 7 października 2014 roku do 22 lipca 2016 roku w wysokości 1099,46 zł.

(decyzja z dnia 21 sierpnia 2017 roku k. 140 - 140 odwrót akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie wyżej powołanych dokumentów, których wartości dowodowej nie kwestionowała żadna ze stron postępowania, a Sąd nie znalazł podstaw do tego, ażeby z urzędu odmówić im wartości dowodowej oraz na podstawie zeznań świadków G. J. oraz G. K., których wiarygodności nikt nie kwestionował.

Sąd odmówił wiary zeznaniom wnioskodawczyni i świadkowi M. P. koleżance wnioskodawczyni, w zakresie, w jakim twierdziły one, że K. K. uczęszczała do Studium Policealnego (...) w Ł. od października 2014 roku do sierpnia 2015 roku. Zeznania te stoją w jaskrawej sprzeczności z zeznaniami powyżej wskazanych świadków i co najistotniejsze z dokumentami zebranymi w niniejszej sprawie tj. dziennikami zajęć, arkuszami ocen oraz danymi z Urzędu Miasta przekazującymi szkołom publicznym dofinansowanie na uczniów. W dokumentach tych wnioskodawczyni w całym wskazanym okresie nie figuruje. W związku z tym twierdzenia zarówno świadka, jak i odwołującej o rzekomym kontynuowaniu nauki nie mogły się ostać, gdyż były odosobnione i nie poparte żadnymi wiarygodnymi dowodami. Jeżeli skarżąca uczęszczałaby na zajęcia to figurowałaby zarówno w dziennikach, arkuszach ucznia, jak i dokumentach z Urzędu Miasta. Po dokonaniu analizy wymienionych dokumentów okazało się, że brak jest jakichkolwiek danych potwierdzających wersję odwołującej.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne jedynie częściowo.

Zgodnie z art. 68 ust 1 do ust. 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz. U. 2015 r., poz. 748) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej: 1) do ukończenia 16 lat; 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Na mocy art. 138 ust. 1 cytowanej ustawy osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu (ust. 3)

Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5 (ust.4).

Organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności (ust. 6).

Zgodnie z art. 84 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 963 – j.t. ze zm.) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

W myśl ust. 11 powołanego przepisu, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 lutego 2013 r. wyjaśnił, że z art. 68 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach wynika, iż „prawo do renty rodzinnej dla dzieci, które ukończyły 16 lat życia, z zastrzeżeniem „do ukończenia nauki w szkole” (pkt 2), jest wyjątkiem od zasady przysługiwania tego prawa wszystkim dzieciom, które nie skończyły jeszcze 16 roku życia (pkt 1). To zaś oznacza konieczność dokonania wykładni użytego w art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy zwrotu „do ukończenia nauki w szkole” w ten sposób, że przepisem tym nie jest objęty przypadek „nauki w szkole”, sprowadzający się wyłącznie do formalnego legitymowania się statusem ucznia, jeżeli ubezpieczona nie wykonuje faktycznie obowiązków objętych programem nauczania, tym bardziej, gdy podejmuje pracę zarobkową w pełnym wymiarze, dysponując własnym źródłem utrzymania.” (sprawa I UK 471/12).

Powyższe stanowisko zostało podzielone przez Sąd Apelacyjny w Łodzi, który w wyroku z dnia 20 maja 2013 r. (sygn. akt III AUa 542/13) wyjaśnił, że nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że przesłanki art. 68 § 1 pkt 2 u.e.r.f.u.s., zrealizowane zostają poprzez sam fakt uzyskania formalnego statusu ucznia, mimo oczywistej pozorności procesu kształcenia. Bowiernie uprawnienie do renty rodzinnej zależy od określonych starań dziecka, występującego w roli ucznia, skoro już z treści art. 68 ust. 1 pkt 2 u.e.r.f.u.s. wynika, że celem nie jest nauka sama w sobie, ale jej „ukończenie”. Pojęcie „nauki w szkole” nie powinno być rozumiane dowolnie. Nie można mówić o pobieraniu nauki, gdy uczeń nie podejmuje żadnych starań w kierunku przyswajania wiedzy, a status osoby uczącej się uzyskuje tylko przez „zapisanie się” do określonej szkoły. W konsekwencji przepisem tym nie jest objęty przypadek „nauki w szkole”, sprowadzający się wyłącznie do formalnego legitymowania się statusem ucznia, jeżeli ubezpieczony nie wykonuje faktycznie obowiązków objętych programem nauczania.

Jednocześnie przepisy o rencie rodzinnej nie uzależniają prawa do tego świadczenia od systematyczności nauki, jej pozytywnych rezultatów, ewentualnego powtarzania semestrów (podobnie wyrok SA w Warszawie z dnia 17 marca 2005 r., III AUa 702/04, R. 2005, nr 6; SA w L. w wyroku z dnia 14 czerwca 2006 r., III AUa 1467/05 (OSA 2007, z. 9, poz. 16).

Mając na uwadze powyższe stanowisko judykatury, które Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie w całości podziela, stwierdzić należy, iż prawo do renty rodzinnej przysługuje osobie, która ma formalny status ucznia i jednocześnie wykazuje choćby minimalną wolę kontynuowania nauki. Rezultaty nauki w postaci pozytywnych ocen, zaliczeń czy zdania egzaminów nie są w tym wypadku wymagane. Istotne jest natomiast podejmowanie jakichkolwiek starań świadczących o woli kontynuowania nauki. Starania te nie muszą być także szczególnie systematyczne, choć z drugiej strony nie mogą mieć charakteru jednorazowego czy wyjątkowego.

Co do okresów spornych od 1 do 31 grudnia 2015 roku oraz od 1 lutego do 31 marca 2016.

Z materiału dowodowego wynika jednoznacznie, iż wnioskodawczyni rozpoczęła naukę od dnia 1 września 2015 roku w Studium Policealnym (...) w Ł., al. (...) i miała zamiar kontynuowania nauki. Niewątpliwie wnioskodawczyni nie uczęszczała regularnie na zajęcia, nie oddawała także wszystkich prac ani nie przystępowała do wszystkich egzaminów.

I tak:

W zakresie przedmiotu „Podstawy turystyki” wnioskodawczyni uczestniczyła w zajęciach w dniach: 20 września 2015 roku, 15 listopada 2015 roku, 31 stycznia 2016 roku. Nie uczestniczyła w zajęciach w dniach: 27 września 2015 roku, 4 października 2015 roku, 5 grudnia 2015 roku, 6 grudnia 2015 roku, 16 stycznia 2016 roku. Obowiązujących prac semestralnych nie wykonała. Do egzaminu semestralnego nie przystąpiła. Nie była klasyfikowana z tego przedmiotu.

Odnośnie przedmiotu „Produkcja rolnicza” K. K. uczestniczyła w zajęciach w dniach: 19 września 2015 roku, 26 września 2015 roku, 3 października 2015 roku, 14 listopada 2015 roku, 30 stycznia 2016 roku. Natomiast nie uczestniczyła w zajęciach w dniach: 4 października 2015 roku, 29 listopada 2015 roku, 5 grudnia 2015 roku, 20 grudnia 2015 roku, 16 stycznia 2016 roku. Z tego przedmiotu wywiązała się z obowiązków słuchaczki i otrzymała ocenę dostateczną za semestr.

W zakresie przedmiotu (...) „turystyczna” uczestniczyła w zajęciach w dniach: 20 września 2015 roku, 15 listopada 2015 roku, 17 stycznia 2016 roku, 31 stycznia 2016 roku. Nie uczestniczyła w zajęciach w dniach: 18 października 2015 roku, 6 grudnia 2015 roku. K. K. nie wywiązała się z obowiązków słuchaczki odnośnie prac semestralnych i egzaminu. Dlatego z tego przedmiotu nie mogła być klasyfikowana.

W przypadku przedmiotu „Prowadzenie produkcji rolniczej” wnioskodawczyni była obecna na zajęciach w dniach: 19 września 2015 roku, 3 października 2015 roku, 14 listopada 2015 roku, 17 stycznia 2016 roku, 30 stycznia 2016 roku, 31 stycznia 2016 roku. Natomiast nie była obecna na zajęciach w dniach: 26 września 2015 roku, 4 października 2015 roku, 28 listopada 2015 roku, 29 listopada 2015 roku, 6 grudnia 2015 roku, 20 grudnia 2015 roku. Prace kontrolne K. K. wykonała, egzamin zdała i uzyskała ocenę dobrą z tego przedmiotu.

Odnośnie przedmiotu „Usługi noclegowe” wnioskodawczyni uczestniczyła w następujących zajęciach w dniach: 20 września 2015 roku, 14 listopada 2015 roku, 15 listopada 2015 roku. Natomiast nie uczestniczyła w zajęciach w dniach: 27 września 2015 roku, 4 października 2015 roku, 5 grudnia 2015 roku, 6 grudnia 2015 roku i 16 stycznia 2016 roku. Z tego przedmiotu nie zaliczyła prac semestralnych, nie przystąpiła do egzaminu semestralnego, a tym samym, nie mogła być klasyfikowana z tego przedmiotu.

Jak wynika jasno z powyższego odwołująca uczęszczała na zajęcia w miesiącach wrzesień – listopad 2015 oraz styczeń 2016. Nie można jednak, w ocenie Sądu uznać, iż nie kontynuowała ona nauki, ponieważ w miesiącu grudniu 2015 roku oraz lutym i marcu 2016 roku nie była na żadnych zajęciach. Zwłaszcza, że po skreśleniu jej z listy uczniów 14 marca 2016 roku, już od dnia 23 marca 2016 roku wnioskodawczyni kontynuowała naukę w Publicznej Zaocznej Policealnej Szkole (...) Ł.. W takim stanie faktycznym Sąd nie podzielił stanowiska organu rentowego, oceniającego odrębnie każdy miesiąc, za który wypłacono rentę rodzinną, w oderwaniu od zamiaru kontynuacji nauki przez wnioskodawczynię. Jeśli bowiem nawet w niektórych miesiącach odwołująca nie uczestniczyła w żadnych zajęciach, ale chodziła na zajęcia już w kolejnych i poprzednich, choć nieregularnie, brak jest podstaw do uznania, że nie kontynuowała ona nauki w wybranych miesiącach, gdyż okres nauki w szkole należy rozpatrywać całościowo. Nadto trzeba podkreślić, że skarżąca z uwagi na brak możliwości zapewnienia opieki swojemu małoletniemu dziecku nie była w stanie być obecna regularnie na wszystkich zajęciach, to w ocenie Sądu, nie pozbawia ją to prawa do renty, także za miesiące, w których w żadnych zajęciach nie uczestniczyła. K. K. samotnie wychowuje dziecko i otrzymuje rentę rodzinną wraz z dodatkiem dla sieroty zupełnej, co oznacza że musi ona osobiście zająć się małoletnim dzieckiem. Wydaje się tym samym oczywiste, że mogą się zdarzyć takie miesiące, w których nie będzie mogła ona brać udziału w zajęciach, z uwagi na konieczność opieki nad dzieckiem, co nie może powodować pozbawiania ją zasiłku rodzinnego

za te miesiące. Nie ma również znaczenia jakie oceny otrzymywała odwołująca, czy oddawała wszystkie prace oraz czy przystępowała do wszystkich egzaminów semestralnych. Istota przedmiotowego świadczenia sprowadza się do wykazania przez uprawnionego zamiaru podjęcia i kontynuowania nauki. Wnioskodawczyni natomiast wykazała, że taką wolę miała, ponieważ w zajęciach uczestniczyła choć nieregularnie, ale było to spowodowane usprawiedliwionymi okolicznościami. Zauważyć także należy, że wprawdzie w marcu 2016 roku została skreślona z listy słuchaczy Studium Policealnym (...) w Ł., to jednak w tym samym miesiącu tj. w dniu 23 marca 2016 roku kontynuowała już naukę w Publicznej Zaocznej Policealnej Szkole (...) Ł..

Mając powyższe okoliczności na uwadze, zdaniem Sądu Okręgowego, nie uprawnionym jest pozbawianie ubezpieczonej prawa do renty za wskazane wyżej miesiące, skoro wykazała, że miała zamiar kontynuować naukę. Dlatego też brak jest podstaw do żądania od wnioskodawczyni zwrotu renty rodzinnej pobranej za okres od dnia 1 grudnia do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz od dnia 1 lutego do dnia 31 marca 2016 roku.

Tym samym Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że K. K. nie pobrała nienależnego świadczenia za okresy od dnia 1 grudnia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, od dnia 1 lutego 2016 roku do dnia 31 marca 2016 roku i nie ma obowiązku zwrotu pobranych za te okresy świadczeń, o czym orzeczono w punkcie 1 sentencji wyroku.

Co do pozostałego spornego okresu tj. od 1 października 2014 roku do 31 sierpnia 2015 roku odwołanie wnioskodawczyni nie zasługiwało na uwzględnienie.

Z przeprowadzonych w sprawie ustaleń wynika, że wnioskodawczyni w dniu 1 sierpnia 2013 roku zawarła umowę o świadczenie usług pedagogicznych z Studium Policealnym (...) o specjalności AGROTURYSTYKA w Ł.. Słuchaczem tego studium była od dnia 1 września 2013 roku do dnia 21 września 2014 roku. Z dniem 21 września 2014 roku została wykreślona z listy słuchaczy szkoły, ponieważ zrezygnowała z nauki we wskazanej jednostce. Odwołująca nie przedstawiła żadnych dowodów, które potwierdziłyby fakt kontynuowania nauki od dnia 1 października 2014 roku do dnia 31 sierpnia 2015 roku czy to w dotychczasowej szkole czy też w innej placówce. Ze zgromadzonych w sprawie dowodów w postaci wydruków z Urzędu Miasta wynika wprost, że dofinansowanie ucznia K. K. w Studium Policealnym (...) miało miejsce jedynie w miesiącu wrześniu 2014 roku, a następnie dopiero we wrześniu 2015 roku. Również świadkowie dyrektor i jego zastępca potwierdzili, że wnioskodawczyni w dniu 21 września 2014 roku zrezygnowała z nauki. Brak jest także dowodów w postaci uiszczenia czesnego za kolejne miesiące w 2014 roku oraz 2015 roku. Wnioskodawczyni nie jest również wyszczególniona ani w dzienniku zajęć ani w arkuszu ocen za okres od 1 października 2014 roku do 31 stycznia 2015 roku, oraz od 1 lutego 2014 roku do 30 czerwca 2014 roku. W związku z tym należało uznać, że odwołująca w żaden sposób nie udowodniła swoich twierdzeń, jakoby miałyby uczęszczać w tym okresie spornym do szkoły. Brak jest jakichkolwiek danych potwierdzających zeznania wnioskodawczyni o posiadaniu statusu ucznia we wskazanej placówce. Dlatego też nie było możliwe przychylenie się do jej twierdzeń, iż żądanie organu rentowego dotyczące zwrotu renty rodzinnej za wymieniony okres było nieuprawnione.

Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie w zakresie, w jakim skarżąca kwestionowała obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 października 2014 roku do 31 sierpnia 2015 roku, o czym orzeczono w punkcie 2 sentencji wyroku.

Co do okresu od dnia 1 października 2015 roku do 31 października 2015 roku w trakcie postępowania rozpoznawczego zostało wykazane, że wnioskodawczyni będąc słuchaczką Studium Policealnego (...) w Ł. w październiku 2015 roku uczestniczyła w zajęciach. W związku z tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 21 sierpnia 2017 roku wydał decyzję zmieniającą decyzję z dnia 22 lipca 2016 roku, w której wyłączył październik 2015 roku i zobowiązał K. K. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z tytułu renty rodzinnej za okres od 1 października 2014 roku do 31 sierpnia 2015 roku, od 1 grudnia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku oraz od 1 lutego 2016 roku do 31 marca 2016 roku.

Przechodząc do kwestii odsetek Sąd Okręgowy przyjął stanowisko, że nie jest zasadne obciążenie ubezpieczonej obowiązkiem uiszczenia odsetek za okres od dnia 7 października 2014 roku do dnia 22 lipca 2016 roku (tj. do dnia wydania zaskarżonej decyzji).

Stosownie do treści art. 84 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 963 ze zm.) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Zgodnie z ust. 9 analizowanego przepisu przepisy ust. 1-8 stosuje się także do pieniężnych świadczeń innych niż z ubezpieczeń społecznych, wypłacanych przez Zakład na mocy odrębnych przepisów.

W myśl przywołanego ust. 11 wskazanego przepisu – jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek.

Istotną kwestią jest zatem ustalenie daty wymagalności nienależnie pobranego świadczenia. Organ rentowy naliczył odsetki za okres od dnia 7 października 2014 roku do 22 lipca 2016 roku, czyli aż do dnia wydania spornej decyzji, a zatem niejako uznał, że miał prawo żądać ich zwrotu już w dacie wypłaty.

Z poglądem takim nie sposób się zgodzić. Podkreślenia wymaga, że świadczenia z ubezpieczeń społecznych są przyznawane w drodze decyzji administracyjnych i na podstawie decyzji administracyjnych są wypłacane. Nie można zatem utrzymywać, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej jako nienależne podlegały zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Świadczenia w myśl art. 84 ustawy systemowej i art. 138 ustawy o emeryturach i rentach uważane za nienależne podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2010 roku w sprawie I UK 210/09 (Legalis nr 328333).

Odesłanie do prawa cywilnego w kwestii naliczania i ustalania odsetek oznacza, że organ rentowy naliczać powinien odsetki ustawowe (art. 359 § 2 k.c.) od dnia doręczenia decyzji obligującej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (por. orzecznictwo Sądu Najwyższego odnoszące się do stosunków cywilnych: wyrok z dnia 8 lipca 1977 roku, sygn. akt II CR 233/77, LEX Nr 7962; uchwała z dnia 6 marca 1991 roku, III CZP 2/91, OSNCAPiUS 1991, nr 7, poz. 93; wyrok z dnia 30 marca 1998 roku, III CKN 330/97, OSNCAPiUS 1998, nr 12, poz. 209).

W wyroku z dnia 3 grudnia 2013 roku, w sprawie III AUa 436/13 (Lex 1409160) Sąd Apelacyjny w Łodzi wskazał także, że skoro wydanie decyzji administracyjnej jest konieczne w celu stwierdzenia obowiązku zwrotu przez ubezpieczonego - na podstawie art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - nienależnie pobranego świadczenia, nie może być mowy o opóźnieniu w spełnieniu tego obowiązku przed wydaniem tej decyzji. "Żądanie zwrotu" nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (można powiedzieć, że staje się wymagalne w tym momencie, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą też chwilą następuje też wymagalność (w prawnym znaczeniu art. 359 § 2 k.c.) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 k.c.). Konsekwencją powyższego jest zatem uznanie, że nie ma podstaw do żądania przez organ rentowy zwrotu odsetek naliczanych od dnia wypłaty świadczenia uznanego za nienależnie pobrane.

W związku z powyższym decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie żądania zwrotu odsetek uznać należy za nieprawidłową.

Z tych też względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych uznając, że K. K. nie ma obowiązku zwrotu odsetek za okres od dnia 7 października 2014 roku do dnia 22 lipca 2016 roku w kwocie 1.670,63 zł , o czym orzekł w punkcie pierwszym sentencji.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U z 2015 roku, poz. 1800 ze zm.). Wnioskodawczyni wygrała sprawę jedynie w 32%

E.W.